

Apophthegma.

thegma: Non aurum habere, praclarum sibi videri sed eis imperare qui haberent aurum. Erasmus. 6. Apophth. n. 41. Plutarch. in Parall. n.6. non Curio, sed Paulo Emilio tribuit victoriam & cum portento. Motus (ait) inter Romanos & Pyrrhum Epyrotam armis; Paulo Emilio data dicitur est, victorem fore, si quo loco terra late reconditum vidisset virum illustrent cum curru; arma erexit. Triduo post Valerius Torquatus, cum secundum quietem capere se sacerdotis ornatum vidisset, atque in conspectu multos trucidassetis terra absorptus est. Emilius vero ara erecta, hostes superavit, centumque sexaginta elephantos turrigeros Romam misit. Hac ex ara oracula redduntur eo articulo quo Pyrrhus victus est. Hae ille, sed nescio quomodo, cum plus quam 150. annorum distantia inter utrumque intercesserit, ut n. seq. constabit.

Triumphus Pauli Emilij.

17 Secundò illustrata Roma Pauli Emilij de Perseo rege Macedoniae, triumpho. Modius de Triumph. & in Fast. Goltz. pag. 132. signant pridie Kal. Decembr. ut videbimus. Hic triumphus malignitate lociorum dilatus est. Turfellin. V. C. ann. 587. Milites haud satiati spolijs Macedoniae, regijs thesauris inhiantes, quos secum Emilius advexerat, occultè ei irascebantur, ideoque parùm studiosè triumphum ejus expediebant, tribuno plebis, Emilij hoste, apud quem calumnijs Imperatorem commilitones traducebant; quousque M. Servilius embolium aperuit, & à Senatus cordatis inventus est dignus triumpho. Plutarch. in eo, qui pompam triumphi subdit per tres dies continuos, qua major nulla Romae visa. Unde dies Urbi latus, sibi infaustus; nam diebus quinque ante triumphum, filium duodennem amisit, & triduo post, alium annorum quatuordecim. Turfell. d. Unde Senec. ad Martiam, cap. 13. Non sine motu (ait) vacuum Pauli curru pop. Rom. aspexit. Illeque infortunio magnanimus, coram cunctis gratias fortunae egit, dicens: Quid si quid adversi Reipublica immineret, jam sua calamitate decisum. Praeclarius in illo, quod solus egens ex locupletissima provincia venerit: Cum Macedonicis opibus veterem atque hereditariam urbis nostrae paupertatem ed usque satiasset, ut illo tempore primum pop. Rom. tributi praestandi onere se liberaret, Penates suos nulla ex parte locupletiores fecit: praclare secum actum estimans, quod ex illa victoria alij pecuniam, ipse gloriam occupasset. Val. Max. 4. cap. 3. n. 8. & cap. 4. n. 9. Adeo inops decepsit, ut nisi fundus, quem unum reliquerat, venisset; uxor

Mors.

ejus dotem unde reciperet, non extitisset. Plutarch. d. Tit. Liv. lib. 46. Mortuus est, immò cecidit apud Cannas. Ita nonnulli astruunt, sed falluntur, quoniam non ille, sed ejus pater; ut asserit Cornel. Nepos, d. Primus Paulus Emilius Perseo victo in Urbem librorum copiam advexit. Rocha in Bibliothec. Vatican. pag. 48. Tuncque Minervam in aede Fortunae dedicavit. Plin. 34. cap. 8.

Triumphus Scipionis Asiatici.

18 Denique tertio Roma hoc in die claruit triumpho P. Scipionis Asiatici, de Antiocho Magno. Reusner. Goltz Fast. fol. 122. V. C. ann. 564. Cum Prusiam Bithyniae regem Antiochus à Romanis conaretur avertere, incidit in Romanorum invidiam; sed se valide munivit, selecto exercitu, quamvis pacem petere simulabat, facto Scipioni obsequio ex remissione nepotis capti, filij fratris sui Scipionis Africani: at inita pugna, quia urgebant Romani, vincitur ignominiosè ad Magnesium, captis permultis, cum quindecim elephantis. Briet. ann. cit. Corn. Nepos victum refert, quia arcus sagittariorum pluvia hebetati sunt, & sine usu in pugna. Tit. Liv. lib. 38. sect. 136. Hunc notà peculatus reum, ne in carcerem duceretur Tiberius Gracchus liberavit. Corn. Nep. de Viris illustr. n. 53. dicens, alienum à Reipublica dignitate videri, Imperatorem P. R. triumphatorem, in carcerem duci; in quem Duce victos coniecisset. Liv. ibid. Aulus Gell. 7. cap. 19. & Schott. in loc. Nepot. cit. Post cum Romae degeret, M. Porcius Cato Censor ei equum publicum ademit, dum equites recognosceret; sed malignè: ex sententia plus dedecore judex, quam damnatus contraxit. Briet. V. C. ann. 570. ex Tit. Liv. 39. sect. 98.

Dies ultimus anni Romani.

19 Olim dies hic ultimus anni inter Romanos, quoniam incipiebant à Martio tempore Romuli, annusque constabat decem mensibus. Numa addidit duos menses alios (de quo videtis Macrobi. 1. Saturnal. cap. 12. Rosin. Antiq. Roman. 4. à cap. 2.) Januarium scilicet & Februarium: cunctisque mensibus imparium numerum dedit, Februario excepto, quasi Inferis & diminutio & par numerus conveniret. Numa ordinationem finitimi mox secuti, totidem diebus totidemque mensibus, ut Popilio placuit, annum suum computare ceperunt: hoc solo discrepabant, quod menses undecim tricennumque in numero alternaverunt. Paulus post Numa in honorem disparis numeri, secretum hoc, & ante Pythagoram parturiente natura; unum adiecit diem, quem Januario dedit; ut tam in anno, quam in mensibus

Cur dies Februarij non dispari numero?

bus singulis, praeter unum Februarium, impar numero servaretur. Macrobi. d. cap. 13. Deus numero impari gaudet, juxta superstitionem Virgilij, 8. Eclog. v. 75. & Plutarch. 9. Sympol. cap. 3. quod totum ludicrum & phantasticum, quasi in alijs numeris non esset principium, medium & finis. Unde ex Pythagororum sententia, Aristoteles, 1. de Caelo, cap. 1. inquit: Omne & omnia ternario terminantur. Vivimus hoc numero ad cultum Deorum. Hoc intuitu Julius Caesar, & Augustus, quia Dijs Manibus sacer mensis (quibus incongruus numerus plenus) etsi annum reformaverint, & aliquot diebus compleverint; in utraque ordinatione, Februario nullum diem addiderunt. Aliter, Dijs Inferis mutaretur religio; quod in superstitionibus grande nefas.

Statue Harmodij & Aristogitonis.

20 Eodem anno (immò eodem mense & die, inquit Salas in Parerg.) quo exacti & superati Tarquinij, statuæ erectæ Harmodio, & Aristogitoni, Hipparchi tyranni peremptoribus: de quibus 23. Jun. fusè. Athenienses, nescio an primi omnium, Harmodio & Aristogitoni, tyrannicidis, publicè posuerunt statuas. Hoc actum est eodem anno, quo & Reges Roma pulsati. Plin. 34. cap. 4. Astipulatur Jul. Caesar Bulenger. lib. 1. de Pictura & Statuar. cap. 19. Petav. 1. part. Rationar. lib. 3. cap. 2. & p. 2. lib. 3. cap. 9. Totum articulum prolixè videtis apud Thucydidem, lib. 6. Varia fortuna harum statuarum fuit, ut idem ibid. refert. Harmodij & Aristogitonis (ait Valer. Maxim. 2. cap. 10. in Extern. n. 1.) qui Athenas tyrannide liberare conati sunt, effigies aneas Xerxes ab urbe devicta in regnum suum transtulit. Longo deinde interjecto tempore, Seleucus in pristinam sedem reportandas curavit. Rhodij quoque eas urbi suae appulsas, cum in hospitium publicè invitassent; sacris etiam pulvinaribus collocaverunt. Nihil hac memoria felicius, quae tantum venerationis in tam parvulo ere possedit. Postquam Seleucus Athenis statuas utriusque restituit, æmuli eas in æquora è basi avulsas, projecerunt, sed æs natavit: & Rhodum appulsas, quasi Numinum imagines receperunt cives, praefatis honoribus prosequentes. Bulenger. d. cap. 23. Nomina eorum libertatis fuere signa ac insignia. Unde, ut ait Aul. Gell. lib. 9. cap. 2. Athenienses nomina juvenum fortissimorum Harmodij & Aristogitonis, qui libertatis recuperanda gratia Hippam tyrannum interficere adorti sunt; ne unquam servis indere liceret, dereto publico sanxerunt: quoniam nefas ducerent, nomina libertati patrie devota, servili contagio pollui. Idem Alex. Neapolit. 3. cap. 20.

Tom. I. Ephem.

21 Hac quoque die patebat ad sacra Magnae-Matris aditus, in ejus antrum Corinicum inter Phocides. Diar. Graec. Sacrorum originem narrat Pausanias, oculatus antri testis. Omnium quae unquam viderim antrorum (inquit cap. 349.) quod spectetur, dignissimum hoc mihi visum est. Patet ostium orbiculato ambitu: descenditur molli & amano clivo: intus Magnae-Matris sanum cum simulacro suo. Cum Gallorum exercitus (de quo Justin. Histor. lib. 24.) Joniam & finitimas oras, cuncta ferens & agens vexaret; Herculem, Apollinem & Mercurium Themisonenses narrant, ad ferendum auxilium praesto fuisse. Eorum monitu Numinum per somnium jussos, qui reipublica praerant, populis suis imperare; ut in antrum, quod iudem Dijs ostenderant, & ipsi descenderent, & in eo uxores & liberos occultarent. In hujus rei memoriam, signa non sanè magna pro spelunca saucibus Herculi, Apollini & Mercurio erecta: & ea sigilla, Spelaita appellari. Intra speluncam sunt perennis aquae fontes. Mysticè speluncam accipit Rhodigin. 7. cap. 1. quia in veteri Theologia hic mundus dicitur spelunca, id est obscura, uti sunt antra: hocque sensu exponit illud Virgilij, 6. Aeneid. v. 268.

Spelaita sacra.

Antrum Corinicum Magnae Matris.

Statue quae ibi & quibus erectae.

Ibant obscuri solà sub nocte per umbras, Perque domos Ditis vacuas, & inania regna.

Virgil.

22 Troezen inter Achaeos celebrata Saturnalia servorum per dies aliquot. Hospinian. de Festis, cap. 9. Nonnulla exercebantur hilaritatis signa, ex quibus Saturnalia constituta Romanorum: igitur in his diebus non solum cum civibus ludebant servi, sed paratis convivijs ad mensam invitati sedebant, ac in domibus eorum quibus erant mancipati, heri servis serviebant: in signumque benevolentiae munusculis honorabantur, ut latiores in servitia redirent. De hujusmodi usu apud varias nationes saepe dicemus proprijs in diebus. Ablatum hoc festum, dum Troezenij Argivis subditi, qui nonnunquam sine humanitate servos haud habebant ut servos, sed ut mancipia in propria commoda. Troezen dicitur civitas Hori, quia in illa natus. De loci tutela disceptarunt Minerva ac Neptunus. Lis ad Jovem delata, qui pro arbitrio altè ac pragmaticè, ut judex supremus, sanxit; utriusque Numini concedere urbis protectionis honorem: quapropter prisca populi numisma (erectis templis sub titulo Minervae Poliades & Nepruni Regis) tridentis notà, & Minervae capite signatum fuit. Pausan. cap. 73. Idem Goltz. in Gracia, Tabul. 10. ubi Nonnius refert quae Troezenem olim nobi-

Saturnalia servorum.

Horus Troezen natus.

Minerva Poliades, & Nepruni Rex.

Vv 2

li-

Hac in urbe oritur Theus.

Ibi Hippolyti lucus.

Huc confugerunt parvuli & uxores Atheniensium.

Jupiter Eleuterius.

Imago.

Onesilo sacra, ut Herodotus.

Prodigium.

Templum Latonæ.

Illic navis ab Atheniensibus mittebatur.

Cur dicta Navis Salustia?

Etiam alia Delon ad Apollinem.

litarunt. Ibi natus est Theseus æmulus virtutis Herculeæ. Ibi etiam fuit lucus celebris filio Thesei Hippolyto sacer; de quo, 26. Novembr. Templum aliud extra muros etiam erexerunt Neptuno, cui primitias frugum offerebant; eò quòd abstulisset saluginem (ab eo immisam ob sacra prætermisâ) corruptentem femina & plantas: Plutarch. in Theseo. Pompon. Mela, 2. de Situ Orbis, cap. 3. de illis ait: Træzenij fide societatis Attica illustres. Ingruente enim bello Medico, Athenienses huc uxores & liberos, tanquam extra belli aleam miserunt; cum illi decrevisset relicti Athenis ac regionibus, navali bello Barbaris occurrere. Træzenij illos perhumaniter exceperunt: decretumque ut publicè alerentur; puerisque data potestas, ut undecumque liberet, poma exciperent, & pro eis dominis merces persoluta. Herodot. 7. à num. 30. Fanum Eleuterio Jovi etiam extructum apud Træzenos, & imago ejus perpulchra cum fulmine, eò tempore, quo Græci debellato Mardonio, Persarum servitutem effugerunt. Hesyech. & Nonn. d.

23 In Cypro sacra Onesilo insulæ Regi. Joan. Baptist. Gabia, in Trachin. Sophocli. Occisus est ab hostibus, & propter prodigium in cultum mutatum est odium. Onesilo Regis Cypri caput (inquit Pier. Valerian. 26. cap. 3.) in ludibrium Amathusij supra portam Urbis suspenderant. In id examen apum mella congestis, favisque referit. Hinc loci incolæ oraculo moniti, caput honorificè sepelierunt: Onesiloque quotannis, ut Heroi, sacra instituerunt. Meminit etiam prodigij Nicol. causin. lib. 3. symbol. 43.

24 Inter Ægyptios sacra ad Oraculum Latonæ in urbe Buti. Nymphodor. lib. 13. Ret. barbaric. cap. 30. Signat etiam Major. Tom. 2. Colloq. 1. subdens: Fuit insuper in urbe Buti Latonæ Oraculum, divitijs inclitum. Templum verò media in urbe situm, omnibus populis sanctum & ceremonijs sacrum, porticum habens decem pedibus altam. Hic insula tanta sanctitatis habita est; ut ad eam quotannis Athenienses, tacti religione, varijs mercibus onustam navim mitterent, quo tempore, quemquam vinciri, aut supplicio affici, religioni suis donec rediret navis. Hæc navis vocabatur Salustia, quæ ex Athenarum portu, 24. Scirophorionis, ut videbimus menie Maij, in eodem die, mittebatur instituto Thesei, haudquaquam in insulam Ægypti ad Latonæ oraculum, sed in Delum. Navis apud Athenienses (ait Pier. Valer. 45. cap. 4.)

erat Salutis indicium. In Thesei memoriam coli consuevit, singulisque annis Delon mirrebat, Apollini cultum allatura: suscepto olim à Theseo voto hujusmodi, si civibus suis unâ secum salvis reversus esset. Eoque interim tempore, quo Sacerdos Apollinis navis ejus puppim coronaverat, & Delon profecta esset, pelagoque remenso, in patriam rediisset; cautum erat Atheniensium lege, ne quemquam publicè interficerent: eaque de causa scribit Plato in Phadone, longum temporis intervallum interjectum esse inter judicium Socratis & mortem ejus; quòd sententia quam pridie spectaculi auspiciis fieret, lata est. In fabulis, stultum est expectare concordiam. Idem refert Suidas, & Gyrald. de Re nautic. cap. 8. Non novum, Salutem & felicitatem per navem signari, ut exprimit imagine, & exponit Hemelar. in Numismat. aur. Tabul. 20.

25 Historia Latonæ oraculi & templi textitur ab Herodoto, lib. 2. n. 51. Est enim (ait) oraculum hoc in Ægypto, sacrum Latonæ, positum in magna urbe, Buto, ad osium Nili Sebennyticum. In hac urbe templa sunt Apollinis Dianæque: & illud Latonæ, in quo redduntur oracula, grande est, & porticum habet decem passibus sublimem. Est in hoc sano Latonæ delubrum ex uno factum lapide: cuius parietes equali celsitudine ad longitudinem quadragenam cubitorum: cuius lacunari pro tecto impositus est alius lapis quatuor cubitorum per oras crassitudinis. Secundo loco admirabile, insula, quæ vocatur Chemmis, in lacu profundo ac spatioso sita, propter templum, quod Buti est: quæ insula ab Ægyptijs fertur innatare. Ego tamen eam neque innatantem vidi, neque se moventem: & hoc audire, admiratus sum; si verum est, insulam natare posse. In hac igitur templum Apollinis magnum est, & aræ trifarie extructa, & palma frequentes enata; & aliæque parim fructifera, partim steriles arbores. Cur autem ea innatans sit, hanc Ægyptij rationem reddunt, quòd Latonæ (quæ ex octo Numimibus quæ primò extiterunt, unum est) cum in urbe Buti, ubi nunc ejus oraculum est, habitaret; Apollinem ab Iside sibi commendatum, occultavit in hac insula, nondum innatante; ac hospitem reddidit, quo tempore Typhon omnia indagans, ut Osiris filium inveniret, advenisset: nam Apollinem & Dianam ajunt, Dionysij & Isidis filios esse; Latonam verò nutricem horum ac liberatricem. Apollo quidem Ægyptiacè Horus dicitur, Ceres autem Isis, Diana verò Bubastis. Hinc solum & non aliunde Æschylus fecit Dianam Cereris filiam: ideoque insulam redditam esse natantem. Oraculi meminit Cæsar Bulenger. de Oracul. cap. 125. Multi cre-

Quare dilata Sacra- tis nex?

Navis sym- bolum fe- licitatis.

Latonæ Ora- culum.

Fanum sin- gulare.

Insula La- tone.

In ea tem- plum Apol- lini.

Horus di- citur Apol- lo.

Latonæ non mater, sed nutritrix Apol- linis & Dianæ.

Ejus ima- go.

Horrida figura.

Parmenisci risus ejus imagine vi- sa.

Jejunium Luna.

crediderunt Apollinis & Dianæ non fuisse matrem, sed tantum nutricem: propterea imago ejus in Lupæ figuram, instar nutritricis Romuli & Remi; uti dicemus, Isagog. Decembr. n. 28. Hinc inter Ægyptios irrepit Lupi adoratio, ut ait Kircher, Tom. 1. Oedip. Copt. Syntagm. 1. Nom. 6. & 10. Aliquid prælibatum 29. Januar. n. 18. Ajunt, Latonam prægnantem per dies duodecim in lupam fuisse conversam, ut Junonem falleret; itaque in Delo clanculum peperisse, ob eamque causam lupis indultum, ut intra totidem dierum spatium alvum deponant. Cujus rei gratia dicuntur Athenienses lupum coluisse, & lege latâ sanxisse, ut qui lupum fortè interfecisset, ea parere, quæ ei funerando necessaria forent, ut lupinis exequijs ritè peractis, religione publicâ solveretur. Bonifac. 1. Histor. ludicr. cap. 59. & Pier. Valerian. 11. à cap. 1.

26 Nonnunquam imago Latonæ vel ridicula vel monstruosa. Plerique ut donum vaticinandi nanciscerentur olim in antrum Trophonij descendebant (de quo, 6. Novembr.) etenim ejusmodi merces ab Apolline concessa. Descendit Parmeniscus Metapontinus, primarius tum genere, tum opibus: inque rediens, ex tot horridis, quæ vidit, nunquam ridere potuit. Ea de re Delphicum sciscitanti oraculum, per Pythiam respondit: Mater mea tibi risum concitabit; quam eximie honora. Credidit, sperans post reditum se risurum, mediatrice Latonæ: verum cum sic permaneret, ut pridem; deceptum se ab oraculo ratus, fortè Delon appellit, ubi cum admiraretur quicquid erat in insula, ingressus Latonæ fanum, confidens se spectaturum matris Apollinis insignem imaginem, ligneam ac deformissimam, turpemque ita aspexit; ut præter opinionem achriogelus totius corporis concussionibus, evaderet. Athen. 14. n. 29. Senius, lib. 5. Deliadis. Bulenger de Oracul. cap. 127. & Causin. lib. 2. symbol. 51.

27 Inter Sabæos Arabes jejunium Lunæ. Die 28. Mensis Adar (ait Thomas Stanlejus, lib. 3. de Philosophia Sabæorum) jejunant Lunæ; quo sacrorum Præses unicuique dat hordeaceum panem in honorem Martis, & Princeps duas drachmas, arario inferendas ab unoquoque posebat.

DIES XXIX. FEBRUAR.

1 Grad. 9. Solis in Piscibus. Inter Atticos & alios, ut vidimus in Prolog. Galeat. §. 2. quia mensem nume-

rant ab ingressu Solis in Signum, quod 30. gradus habet; hic dies & posterior numeratur. Gradus præfens est putealis juxta Dacriot. Vir peregrè proficiscens. Sphær. Arab. Vir pistillo tundens in mortario. R. Avenar. Filij Jacob (vide diem 17. n. 3.) descendentes profecis tantæ familiæ, denuò cum Benjamin in Ægyptum; hac die Memphim manè pervenerunt. R. Abraham in Myrrh. f. scul. Excun- ti Josepho è domo in aula obviaverunt: quos ut vidit, simulque uterinum fratrem, præcepit œconomus convivium instrui. Ille introrsum duxit attonitos ex his quæ vident, in varia ac opposita divisâ cogitatione. Vide Genes. 43. à 17. Interim educit ad fratres, quem vincitum reliquerant, Simeonem, & apposita aquâ iussu dispensatoris laverunt pedes, ex quo intellexerunt invitatos ad mensam: audientes ergo Josephum ingredi domum paraverunt munera, & regredienti adorantes obtulerunt; quos benignè resalutatos interrogavit de patre; viro Benjamin, flevit; & cunctos in cœnaculum introduxit, ac seorsim ab Ægyptijs sedere fecit, unumquemque juxta majoris ætatis ordinem; quod omninò mirabantur.

2 S. Ephrem Edessên. Homil. de Joseph, inquit, indultriâ, ne cognosceretur à fratribus, finxisse per ludum, tactu scyphi sui scire, quis quem ætate præcederet: quis primus & quis secundus, primogenitus vel minimus. Calix enim erat ejus instrumentum augurationis. Unde de scypho ejus Genes. 44. 5. Scyphus, quem furati estis, ipse est in quo bibit dominus meus, & in quo augurari solet. Erat ergo in hujusmodi præ gaudio stropa, artificiosa compositio, quam post scituri, in fratrum allucinationem: haud verè augurium, ut delirat R. Kimhi, legens: In quo augures consulti. Usus est Josephus v. 2. & œconomus verbo ambiguo: igitur Augurari sonat Magiam divinatione diabolicâ (qua utebantur Ægyptij, pelvibus aquis repletis, à dæmone datis responsis; vel exprimente in aqua species ac imagines, de quo quærebatur) & divinatione subtili naturali sagacitate, quod dicitur Præfagire. Per jocum locuti sunt: unde Joseph ipse: An ignoratis (dicit illis, in terra pronis) quòd non sit similis mei in augurandi scientia? v. 15. Ita Augustin. hic quæst. 145. De scypho in mensâ apposito pro auctoritate accumbentium, & in augurium, dicemus ex Herodoto 18. Aprilis; ac de Augurio Salutis in potu, 30. Marr. à n. 11.

3 Non se quibat continere Josephus in majorem amoris expressionem erga Benjamin.

Filij Jacob ingrediuntur Memphim.

Invitantur à Joseph.

Per jocum augurari se jactat.

Quenam augurij species?